

P. Pál Matyi

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

P. Pál
Matyi

Nihil obstat.
Dr. Julius Czapik
cens. dioec.

Nr. 4104/1936. Imprimatur.
Strigonii, die 7. Decembris. 1936.
Dr. Julius Machovich
vicarius generalis.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv Budapesten jelent meg a Korda R. T. kiadásában, 1936-ban. Az elektronikus változat a Korda Kiadó engedélyével készült. A könyvet lekipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog a Korda Kiadóé.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
1. rész	4
2. rész	6
3. rész	7
4. rész	9
5. rész	11
6. rész	13
7. rész	17
8. rész	19
9. rész	20

1. rész

Altörjay Benedek boldogan, elégedetten élt derék, jó feleségével s két kis fiával a gazdatiszti lakban. Fiatal, munkabíró ember volt, aki nagyon szerette foglalkozását. A kora hajnal már talpon találta. Meggyőződéssel vallotta ugyanis, hogy „a gazda szeme hizlalja a jószágot”. Ellenőrizte a cselédeket, béreseket, este kiadta a rendelkezéseket, ki merre menjen munkára, másnap – kora reggel aztán maga is lóra ült s bejárta a gondjaira bízott határt. A késő este is munkában találta. De meg is volt szorgalmas munkájának a látszatja – s a hercegi uradalom vezetősége a legnagyobb elismerés hangján nyilatkozott a derék, munkaszerető gazdatisztról.

Sajnos, ez a boldog, napsugaras élet nem sokáig tartott. Egyszer ellenőrző körútján volt, megbokrosodott a lova s levetette hátáról. Oly szerencsétlenül esett, hogy súlyos belső sérüléseket szenvedett. Hosszú hónapokig nyomta az ágyat – és egészséges, munkabíró ember nem lett többé belőle. A gazdatiszti teendőket nem bírta többé ellátni. A jószágigazgató, – tekintettel arra, hogy a baleset kötelességteljesítése közben történt, – nem bocsátotta el. Megbízta a szomszéd községben levő malom felügyeletével. E munkához nem kellett sok testi erő – s a megélhetést biztosította. A kis család tehát odaköltözött.

A falu vízparton feküdt, szép rétek és szántóföldek között. – Távolabbról erdős hegyek övezték. A folyó a község fölött két ágra szakadt és szigetet alkotott. Ezen állott a tekintélyes malomépület, mely magas cölöpzetre volt építve, mert áradás alkalmával sohasem volt egészen biztos, hogy a víz nem önti-e el a szigetet. Ez a ház volt a kedves otthon, melyből Bence – a nagyobbik fiúcska – iskolába indult, s melyhez Matyit – ki kétéves volt, mikor odaköltöztek – legelső, kedves gyermekkori emlékei kötődtek.

Valóban, nagyon boldog, kedves időket töltött itt a kis Matyi. Egész nap játszott, ugrált a kertben s a ház körül. – Élvezte a napsugarat és gyönyörködött a madárcsicsergésben. Vagy leült a ház előtti hársfa alá, s hallgatta, hogyan zümmögi körül a sok-sok méhecske a virágbaborult fát, melynek fölséges illatát messzi hordja a szél ... Édesapja ugyanis méheket is tartott, s a pompás, aransárga mézet, mit szorgalmas állatkái gyűjtöttek, mindenki szívesen vásárolta a környéken. S ezzel a mellékkeresettel is javította helyzetüket. No, de azért jutott belőle a Matyinak is! Ízlett is Matyinak a mézeskenyér ... Igaz, hogy elfogyasztása után alapos mosdatásra szorult arca, keze ... de megérte e kellemetlenséget az édes méz! ...

A sziget alsó végéről jól megépített híd vezetett át a faluba. Ezen hozták a szekerek a gabonás zsákokat a malomba. Feljebb két helyen is volt korláttal ellátott palló, melyen gyalogos ember könnyen átjuthatott a szigetre s jóval megrövidíthette útját. Mikor a plébános úr enyhe, nyári napokon alkonyattájt sétára indult, nem egyszer átjött egyik vagy másik pallón a malomba, ahol őszinte vendégszeretettel fogadták – mint régi jóbarátjukat.

Matyi nagyon szerette. Egyébként olyan volt, mint a csík, – folytonosan ugrált, mozgott – de ha a plébános úr megérkezett, el nem mozdult mellőle.

Az öreg pap néha meg-megsimogatta a fejét.

– No, kis Hüvelyk Matyi, mikor kezdesz el már komolyan nőni? – tréfálkozott vele. A fiúcska ugyanis eleven, egészséges, de feltűnően kismövésű gyermek volt.

– Mondd, Matyikám, hogy „kicsi a bors, de erős!” – bízta mosolyogva az édesanyja.

– Hát csak nőj, Matyikám, nőj! – tette hozzá derűsen édesapja, – csak a benned lakó gézengúz ne nőjön veled együtt!

Mert bizony, szó, ami szó, – Matyival igen sok baj volt. Igazán nem lehetett példás, jó gyermeknek mondani. Ahogy testi erőben nem volt nála hiány kicsisége ellenére se, – úgy nem volt hiány az akaratőben sem. Csakhogy nem a jóra! Ó, nem! Hanem a haszontalanságra, a kópéságra, az akaratosságra. Hogy egyéb dologról ne is beszéljünk:

édesanyjának szomorúságára még csak rendet se akart tartani, hogy rövid reggeli és esti imáját elvégezze pontosan. Ha tehette, kibújt alóla. Míg az okos, szófogadó Bencével soha baj nem volt, Matyit bizony kénytelen volt édesapja nem egyszer, – hogy is mondjuk csak ... úgy hátulról kormányozni.

De higany természete mellett szépen megfért benne nagy tudásvágya is. Ó, hogy irigyelte bátyját azért, hogy az iskolába jár! Mily tisztelettel nézte, mikor a betűket rótt egymásmellé! S hogy fájlalta, hogy könyvét nem akarja a kezébe adni, mondván, hogy „te bepizskolod – elszakítod!” Könyörögve fordult anyjához:

– Szeretnék én is iskolába menni, mint a többi fiúk!

– Kicsi vagy te még ahhoz, Hüvelyk Matyi – nevetett édesanyja. Várj még egy kicsit!

– Meddig kell még várnom? – kérdezte a fiúcska sírásra görbülő szájjal.

Édesanyja megsajnálta.

– Nem is olyan sokáig! S ha Bencével még nem is járhatsz az iskolába, – majd tanulunk itthon mi ketten. Jó?

– De igazi iskola lesz az? – kérde Matyi bizalmatlanul.

– Persze, hogy igazi! – vigasztalta az anyja. – Majd elővesszük a Bence tavalyi ábécéjét, meg palatábláját.

Ez már tetszett Matyinak! Ettől kezdve minden reggel, mikor Bence elindult az iskolába, elővette ő is a palatáblát, palavesszőt – és mint egy kis kutya, járt-kelt házi munkáját végző édesanyja után.

– Tanuljunk, anyus!

Anyja fölírt hát egy-egy betűt a táblájára s Matyi buzgón rajzolgatta utána egyszer, kétszer, tízszer ... míg végre anyus azt mondta rá, hogy: Nagyon szépen sikerült! Most már legyen rajzóra: rajzoljon házat, templomot, virágot ...

Végre, végre megjött az az idő is, amikor beírárták az iskolába. Bence ekkor már a félóránnyira fekvő kis város gimnáziumába járt. Szorgalmas, komoly diák volt Bence. Komolyan vette kötelességét: a tanulást. Szerető szívét mélyen aggasztotta apja fáradt, beteges kinézése – és gyakran járt eszébe az az intés, melyet egyszer négyszemközt kapott tőle:

– Nagyon kell igyekezned, fiam, hogy minél előbb támasza lehess édesanyádnak: mert, hogy én meddig élek, – azt csak a jó Isten tudja.

A kis Matyinak persze nem jártak ilyen komoly gondolatok a fejében. Mikor beállított az iskolába, arca ragyogott – hóna alatt büszkén hozta az ábécéjét meg a palatábláját.

A tanító úr nevetve fogadta.

– Ejnye, hát mit csináljak veled, te kis Hüvelyk Matyi?! Hiszen az orrod se fog kilátszani a padból!

A dolog majdnem így is volt.

– No, ne búsulj, segítünk a bajon! – tette hozzá jókedvűen a tanító úr, s hatalmas könyvet dugott a pöttömnyi fiúcska alá. – Így, ni! Most már jól odalátsz majd a táblára – és én is látni foglak!

A gyerekek nagyon mulatságosnak találták ezt. – Nevetgélnek s egyik is, másik is rákezdte:

– Hüvelyk Matyi! ... Hüvelyk Matyi! ...

A fiúcska hirtelen fölfortyant, – s haragos arccal odavágta nekik:

– Leszek én még nagyobb is nálatok!

A tanító úr csillapítólag tette fejére kezét és komolyan, jelentőségteljesen így szólt:

– Adja Isten, hogy úgy legyen, fiam.

2. rész

Hüvelyk Matyi rövidesen első lett a tanulásban. – De a csínytevésben is. Szomorú, de igaz, az engedetlenségben is. Pedig de nagy bajt zúdított fejére engedetlenségével!

Nagyon kemény volt a tél akkoriban. A malmot hajtó folyó vizét olyan jégpáncél borította, hogy a szekerek nyugodtan közlekedhettek rajta. A hatalmas malomkerék környékét azonban állandóan szabadon tartották; a jeget eltávolították, – úgyhogy a kerék egyhangú zakatolása soha meg nem szűnt, a munkában fennakadás nem történt.

Matyi nem igen szenvedett a hidegtől, – habár az iskola igen messze volt. Anyja jó meleg bundácskát, kesztyűt, prémes sapkát adott rá – s ő vígan füttyörészve sietett el hazulról. Hogyne! Mikor az iskola mellett pompás csuszkapálya volt s azt ki kellett használni, mielőtt a tanítás megkezdődik!

Egy reggel így szólt hozzá édesapja:

– Fiam, eszedbe ne jusson mostanában a pallón menni keresztül! Csakis a nagy hídon szabad járnod. A pallón most megfagy a fölfreccsenő víz s olyan síkossá teszi, hogy még a molnárlegények sem mernek ott járni.

– Igenis, apa!

Nem felejtette ő el másnapra sem az atyai parancsot, de csalogatta a csuszkapálya. Ha körülkerül a nagy hídon, nem ér idejében az iskolához s elmarad a tanítás előtti csúszkálás!

– Ugyan! Hiszen egy pillanat alatt odaát vagyok; alig néhány lépésnyi az a palló!

Aztán apus, úgyse lát meg ...

– Csakhogy azt mondta tegnap a tanító úr, hogy a jó Isten mindent lát! ... szólalt meg a lelkiismerete.

De nyomban mellette termett a rosszra kísértő is, s ezt suttogta fülébe:

– Emlékezz csak vissza: mikor Mihály bácsi a múltkor káromkodott s a Juli azt mondta neki, hogy vigyázzon, mert Isten megbünteti – mit felelt ő? Ezt mondta: Az Úristen néha befogja a fülét! Hát behunyja ő néha a szemét is talán? ...

Ó, nagyon jól érezte Matyi, hogy gonosz ez a sugdosás ... De hát az a csuszkapálya! ...

– Eh, majd vigyázok! – gondolta magában. Aztán körülnézett s látván, hogy nem veszi észre senki, – nekiiramodott a pallónak.

Egyet-kettőt lépett, – aztán megcsúszott ... és belezuhant a jéghideg víz sodró árájába, közvetlenül a nagy malomkerék fölött.

– Segítség! – visította, de vékonyka hangját elnyelte a zakatoló malomkerék zaja. Egy-két pillanat ... s benn van a kerék lapátjai között, melyek halálra zúzzák! ...

De Isten irgalmas volt hozzá. Úgy látszik, őrzőangyala föléje terítette védő köpenyét... A gyermek bundája fennakadt egyik kiálló deszka szögén. Egy kocsis éppen örölnivalót hozott a malomba, s rémülve látta a kislíút a szegen lógni ... Leugrott a kocsiról, bátran a gyermek után vetette magát és kihozta a partra.

Matyi eszméletlen volt. Halálsápadt arca, lógó keze, lába, nem sok reményre bízatta aggódó szüleit. Azonnal ágyba fektették és csak hosszas fáradozással tudták eszméletre téríteni. Aztán jött a jeges vízben való fürdés természetes következménye: a tüdőgyulladás. Szülei napokig rettegtek életéért, de végre túlesett a krízisen, és jobban lett.

Az öreg plébános úr meg-meglátogatta beteg kis barátját. Álmélkodva hallotta, mily csodásán menekült meg a biztos haláltól... Elgondolkodott, – majd nagyon komolyan így szólt:

– Úgy látszik, az Istennek tervei vannak veled, fiam.

Aztán könyvet húzott elő a zsebéből:

– Nézd, ezt azért hoztam neked, hogy ne unatkozzál az ágyban. Tudod-e, hogy olyan régi ez a könyv, hogy még én olvastam gyermekkoromban?! Majd édesanyád felolvassa belőle Robinzon történetét; nagyon érdekes ám! ...

És Matyi valóban nagy gyönyörűséggel hallgatta Robinzon csodálatos kalandjait, s újra meg újra elnézte a könyv érdekes képeit: Robinzont állatbőrből varrott ruhájában ... furcsa háziállatait ... a végnélküli tengert, melyen Robinzon kutató szeme úgy keresi a szabadulást hozó hajót ... Aztán a sötétbőrű Pénteket ...

Gondolatai egyre Robinzon története körül forogtak s mikor a plébános úr legközelebb látogatására jött, elragadtatással beszélt róla.

– Majd ha nagy leszek, én is elutazom messze-messze, mint Robinzon ... Nekem is lesz Péntekem ... de nekem sok Péntekem lesz s mind jönnek majd utánam... – lelkesedett Matyi csillogó szemmel.

A plébános mosolyogva felelte:

– Az bizony nagyon szép lesz, ha elmegy majd a vadak közé. De tudod-e, hogy lehetsz igazan a vezetőjük? S hogyan mennek majd mind utánad? ... Ha misszionárius leszel!

– Ki az? – nézett rá értelmetlenül Matyi.

A plébános elmagyarázta neki, hogy ki a misszionárius. Aki szeretetből elmegy a vadak közé, kik még sohasem hallottak az Úr Jézusról, megtanítja őket mindarra, amire az Úr Jézus minket tanított, aztán megkereszteli őket és segítségükre van abban, hogy Krisztus parancsai szerint éljenek ...

– Tessék még mesélni a misszionáriusokról! – könyörgött a beteg gyermek. S a plébános úr apróságokat mesélt neki a missziók életéből. Persze, csak vidám, kedves dolgokat, hogy a beteget fel ne izgassa. Kielégíteni nem lehetett. Mikor legközelebb meglátta öreg barátját, megint csak ezzel állott elő:

– Tessék mesélni a misszionáriusokról!

Így aztán hallott egyet-mást nehéz, komoly, áldozatos életükről is.

Később Bencénél látott olyan könyvet, melyben szintén „a vadak”-ról volt szó! Indián történeteket kapott az iskola ifjúsági könyvtárból. Mikor a nagyok nem értek rá, hogy felolvassanak neki, maga betűzgette a könyvet s el-elgyönyörködött képeiben. Csendes fekvésre, orvosság szó nélküli bevitelére, mindenre könnyen kapható volt, ha Bence azt ígérte neki, hogy hoz számára könyvet a könyvtárból.

A betegség hetei így lassan-lassan elmúltak, s mire kitavaszkodott, Matyi ismét járhatott az iskolába. Mikor édesanyja először indította útnak, lelkére kötötte:

– Fiacskám, ígérd meg a jó Istennek, hogy soha többé nem teszel olyat, amiről tudod, hogy engedetlenség.

Meg kellene ígérni, mert: „ő csakugyan nem szokta behunyni a szemét!” – gondolta magában Matyi.

3. rész

A következő ős nagy változást hozott a kis család életében.

Az esőzések feltűnő hamar megkezdődtek. A folyó erősen megduzzadt. – A falusiak panaszkodtak, hogy mennyire hátráltatja őket munkájukban az örökös eső; nem tudnak haladni az őszi munkákkal ...

Egy szürke, októberi reggelen a két fiúcska már útra készen állott, hogy iskolába induljon. Bence hamar leöntötte kávéját és elsietett; neki messze a városba kellett mennie. Matyi odaállott az ablakhoz, s vajaskenyerét majszolva nézett ki a szakadó esőbe.

– Nézd, anyus! – szólott – olyan ott a felhő, mint egy fekete fal. Nem hófelhő az?

– Dehogyan – felelte anyja megnyugtatólag. – Hiszen még csak október van! – De azért maga is aggodalmasan tekintett a sűrű, sötét felhőzetre, mely elhomályosította a szobát.

Az eső pedig ömlött egész délelőtt. A folyó úgy megdagadt, hogy délre már csak a szigetre vezető híd állott; a két pallót úgy elvitte a víz, mint a szalmaszálat.

Matyinak tetszett a dolog. Gyönyörködött abban, hogy hogyan zúdul le a víz a háztetőről, s hogy a kacsák mennyire élvezik a fürdési lehetőséget.

– Anyuska, nemsokára csónakázhatunk az udvaron!

Édesanyja azonban már nem felelt. A felnőtteknek súlyos gondjaik voltak: komoly árvízveszély fenyegetett. Altorjay már délelőtt kinyitatta a duzzasztógátat, hogy a víz a szigeten kárt ne okozzon, – de hiába. Földről olyan víztömegek jöttek, hogy a folyó szintje nem apadt.

Úgy látszik, jó lesz menteni, ami menthető. Kiadta hát a rendeletet, hogy a földszinti helyiségekből föl kell hordani, amit csak lehet, az emeletre. A molnárlegények a tárházból hordták a gabonás zsákokat ...

Egy-két óra múlva abba kellett hagyniuk a munkát. A földszinti helyiségekben már vízben gázoltak mindenütt, – az ár elöntötte a szigetet.

A malom valamennyi lakója fölhúzódott az emeletre. Onnan néztek le a falura, melynek utcáit szintén elöntötte az ár. Menekülésre, kívülről jövő segítségre gondolni se lehetett. Most minden azon fordult meg, hogy a ház cölöpépítménye állja-e a víz erős sodrását. Ha meginog, – összeomlik a ház, s el vannak veszve valamennyien.

Beállt az éj – és az eső ömlött szakadatlanul. Félelmes volt hallgatni állandó csapkodását s a rohanó ár hatalmas zúgását. Az asszonyok rózsafüzért szorongattak, s ajkuk hangtalanul imádkozott.

Matyi fáradtan gubbaszkodott kis székén; álmos szempillái el-elnehezdedtek.

– Lefektessem a gyermeket? – kérdezte urától a sápadt édesanya.

– Fektesd le Isten nevében – felelte az. – Innen úgyse távozhatunk. S ha mindnyájan a vízbe pusztulunk, jobb, ha alszik, és mit sem sejt a vég közeledéséről.

Az anya könnyes szemmel vitte hát aludni. A gyermek fáradtan nyúlt el a hevenyészett ágyon. Ám alighogy letette a fejét, – összeszedte magát ismét, és föltérdelt:

– Imádkozzunk, anyus! A jó Isten majd segít rajtunk, ha kérjük!

– Igen, a jó Isten örökös felettünk! Kérjük segítségét, kisleány!

A veszély megtanította arra Matyit, hogy imádkozzék! Áhítatos szívvel ismételte a könyörgéseket, melyeket édesanyja előimádkozott.

Bizony, soká didergett ágyában a mindig bátor, merész Matyi, a rohanó áradat ijesztő zúgását hallva. Csak a kimerültség fogta le álomra szempilláit. A felnőttek tovább virrasztottak. Aggódva figyelték, mennyire emelkedik az ár. Nagy robajjal vágódtak a cölöpöknek a faluból sodródó gerendák, háztetők, és félelmes zúgással rohant alattuk az árvíz, veszedelmeket hordozva piszkosan zavaros hullámain. Egyre sápadtabb arcok figyelték.

– A lépcsők már víz alatt vannak ... sújja fojtott hangon az egyik ember. S egyszerre imára kulcsolódott minden kéz. Némán álltak, ültek egymás mellett a malomépületbe szorult emberek. Altorjay ott állt az ágy mellett s mereven nézte alvó kisfiát. Csak fel se ébredne szegény, ha itt lesz a vég! Mentené meg Isten a borzalmas halál rémületétől ... Irtózatossággal hallatszott közvetlen közelből. Matyi is felébredt zajára s tágranyílt szemekkel, kérdően nézett atyjára.

– A lépcsőt sodorta el az ár – sújta feleségének Altorjay.

Matyi éles hallása felfogta a suttogást.

– A mi lépcsőnket, atyám? – Ó, hát jöjjetek ide és imádkozzunk! Isten nem hunyja le szemét, örökös felettünk, jöjjetek, kérjük segítségét! Csendesítse le a vizet, mint a háborgó tengert!

Annyi gyermeki bizalom és hit csendült meg a gyermek hangjában, hogy hatalmába kerítette a felnőttek szorongó szívét. Vonzásának engedve odatértek valamennyien a gyermek ágya köré és némán, soha nem érzett erővel és hittel könyörögtek az élet Urához. S Matyi, ágyában feltérdelve, úgy emelkedett a földön könyörgők fölé, mint valami vezér, és erősség a rémes bizonytalanságban. Romlatlan, tiszta gyermekszíve vezette övéit a hit és bizalom országában a könyörülő Isten trónja elé. S lefégyverezte Istent.

A halálra készülők átadták lelküket, életüket Istennek. Feladták a reményt, de megnyugodtak Isten rendelésén. Haláltváro lelkük szinte eltompult s csak hosszabb idő múltán vették észre, hogy kint alább hagy az eső zuhogása ... Mint valami gyengén pislogó fény gyűlt ki szívükben a halvány remény.

Éjfél után örömmel állapították meg, hogy az eső elállt, reményük kezdett éledezni ... Hátha kibírja az épület ... Amint világosodni kezdett, kéknek látták az eget ... majd a nap ragyogva felkelt ... a víz határozottan apadt ...

Megmenekültek!

És e reggelen Matyi ismét parancsszó nélkül imádkozott; mégpedig nemcsak a köteles reggeli imádságot mondta el, hanem saját szavaival, szíve mélyéből hálát adott a jó Istennek azért, hogy megőrizte őket! – „Nem hunyta le szemét, örködött felettük!”

Bizony, rendkívül szomorú látvány volt, mely a napfényben mindnyájuk szeme elé tárult. Az egész sziget a pusztulás képét mutatta. Az ár nagyon sok mindent elvitt, s az épületekben is igen sok kárt okozott.

– Bár Altorjayék megmenekültek, de mégis mindenkinél nagyobb kárt okozott nekik az árvíz. Rossznyelvű emberek arról kezdtek suttogni, hogy a veszteségnek, pusztulásnak nem kellett volna oly nagymértékűnek lennie, ha Altorjay idejében megtette volna az óvóintézkedéseket ... Hogy mulasztásaival nagy károkat okozott az uradalomnak. Felelősségre is vonták miatta.

A szegény, beteges embert nagyon megviselték már az izgalmak, meg az erős testi munka, mellyel a mentésből is kivette a részét, – úgyhogy még ezt az igaztalan vádaskodást is ráadásul: nem bírta elviselni a beteg szíve. Ágynak dőlt, – néhány heti kínos szenvedés után árván hagyta kis családját.

Altorjay halálakor már nem az ő jóakarója intézte a hercegi uradalom ügyeit. Az új igazgató szigorúan ragaszkodott a rendelkezéshez, mely csak bizonyos számú szolgálati éven túl biztosított az alkalmazottaknak nyugdíjat. Altorjaynak még nyugdíj igénye nem volt, – annál kevésbé a feleségének. Az uradalom némi temetési segílyt még kiutalt neki, – aztán nem törődött vele.

4. rész

Szegény özvegy eladta fölösleges bútorát, s beköltözött a szomszédos városkába, egy kis szoba-konyhás lakásba két gyermekével. Úgy gondolta, hogy két keze munkájával majd csak sikerül megkeresnie a mindennapit.

Bencéhez nagyon jók voltak tanárai. Elengedték neki a tandíjat és ellátták tankönyvekkel, hogy ne kelljen tanulmányait abbahagynia. Sőt ebédet is kapott a hét minden napján más és más tanára asztalánál.

Szegény Matyi! Őt ugyan nem nyomták a gondok, de hiányzott neki – a tágas kert, a mező, erdő. – Most ott ült az udvari, szűk kis szobában, melynek egyetlen ablakánál édesanyja kötött, varrt, foltozott szorgalmasan sokszor a késő éjszakában is. De Matyi nem vesztette el életvidámságát. Éppen olyan eleven, csintalan, vidám fiú maradt, mint volt. – De otthon szót fogadott. Édesanyja a városi elemi iskolába járatta, hol megint nagyon derék, jószágos tanító keze alá került. Nem sokat lármázott, csak nagyon komolyan és szomorúan

nézett arra, aki lusta volt, vagy rosszul viselte magát. Ha aztán valakit meg is szidott: akkor már igen nagy volt a baj!

Hogy osztálya Matyiban könnyű felfogású, jól tanuló növendékre tett szert, azt nagyon hamar felfedezte; de mihamar rájöttek erre a fiúk is, akik meg is becsülték új társukat. Ha a tanító úr véletlenül nem volt benn, minduntalan hozzájött egyik-másik: „Nézd csak, Matyikáin, jó a számtanpéldám?” Vagy: „Olvasd csak el, jól írtam ezt?”

Sajnos, vezetőjévé lett osztályának a csínytevésben is. Ha valami kópéság miatt panasz volt a fiúkra, – a tanító úr azonnal tudta, hogy a dolog értelmi szerzője: Matyi. De nem voltak azok gonoszságok, amiket kieszelt, csak pajkosságok. Például: egyszer szép lábujjhegyen kihordták a folyosó fogasáról valamennyi kislány kalapját, s feldíszítették velük a tanító úr kertjében a rózsakarókat.

Nem volt leánytestvére Matyinak, így nem szokta meg és nem igen szerette a lányokat és szívesen megbosszantotta őket, amikor csak alkalom adódott rá. Egyszer bogáncsot rakott társaival az iskola-folyosón a lányok kalapjának belsejébe s vidáman kuncogtak leshelyükön, mikor a lányok éktelen visítással tépték ki hajukból a belekapaszkodott bogáncsokat. – Az sem volt megvetendő tréfa, mikor néhány varangyos békát engedtek be a lányok osztályába s a tanítónéni minden lányt a pad tetejére menekülve talált.

Volt az osztályukban egy nagyon kövér, lusta gyerek. Sohase figyelt a tanításra, mindig játszott, vagy evett, így nem csoda, ha az osztály legrosszabb tanulója maradt – és szinte szuszogott a kövérségtől.

Egyszer tanítójuk névnapjára készültek a fiúk. Kihirdették, hogy másnap mindenki öltözzön jobb ruhába, hogy ezzel is megtiszteljék tanítójukat. A kövér Jakab csak a hirdetés után eszmélt rá, hogy figyelni kellett volna. Nem volt más hátra, megkérdezte Matyit, miről is volt szó a hirdetésben?

– Holnap, a tanító úr névnapján, mindenki egy rőf kolbásszal tartozik jönni az iskolába. S az ünnepély miatt nemzetiszínű szalaggal kell átkötni a kolbászt, s azt minden fiú a kezébe tartva gratulál, és magasra emeli, mikor éljenti kiált – világosította fel Matyi.

Matyi nagy tekintély volt Jakab előtt. S a butácska nem kételkedett a hirdetés tartalmán.

Másnap a fiúk az első óra elején felköszöntötték tanítójukat. Csak Jakab nem volt jelen a köszöntésen. Az ünneplő gyermekek zajongása közben lépett az osztályba. Mint mindig, most is elkésett. Amint félve belép, az ajtó közelében álló fiúk hahotába törnek ki. Nem csoda! Ott állt a szepegő Jakab az ajtóban, kezében egy felszalagozott füstöltkolbásszal. S amint a tanító úr felé közeledik, egyre magasabbra tartja azt és erős hangon kiáltja. – Éljen! – S a kolbásszal, mint egy karddal tiszteleg. Azt hitte, hogy a többi fiú is így köszöntött. Általános hahota támad. A fiúk sírnak a kacagástól és üvöltenek egyben. Annyira komikus volt a helyzet, hogy a tanító úr se az üvöltő fiúkra nem haragudhatott, se a kolbásszal tisztelgő Jakabot nem dorgálhatta meg. Ő maga is jóízűen mosolygott bajusza alatt, s mikor Jakab feléje nyújtotta a szalagos kolbászt, csak annyit mondott:

– Jól van, fiam, köszönöm a jókívánságodat, de a kardodat ne add át nekem, azt meg kell tartanod. Ezt a díszkardot le is nyelheted!

A fiúk hahotája közt – zavartan sompolygott helyére Jakab a szalagos kolbásszal. Matyira szemrehányó pillantást mert csak vetni. Matyi pedig nagy komolyan ült a helyén, mintha semmi köze se lenne az egészhez. Csak a szeme csillogott a jóízű nevetéstől s csendesen odaszólt Jakabnak:

– Nem hittem, hogy ilyen buta vagy!

Se szeri se száma azoknak a huncutságoknak, amiket Matyi nyugtalan, élénk természete és leleményes esze kitermelt. Minden mulatságos csíny kinyomozása Matyihoz vezetett. De meg kell vallani, hogy durva, bántó csínytevésekben sohase találták Matyit bűnösnek.

5. rész

A negyedik osztályba járt már, amikor egyszer nagyon magára haragította a tanító urat.

Farsang vége felé járt már az idő, a városkában nagy lakodalomra készültek. Egy derék, jómódú iparosmester adta férjhez egyetlen leányát, és olyan hetedhét-országra szóló ünnepséget akart rendezni, hogy a résztvevők sokáig beszélhessenek majd róla.

– Fiúk! – szólott Matyi társaihoz. – Segítsünk mi is az ünnep rendezésében! Hadd legyen olyan, hogy csakugyan sokáig emlegessék! Gyertek!

A csapata szívesen követte. A templomkertbe vezette őket. Ott magasan feküdt a jó, tapadós hó. – Ilyenből lehet a legjobban hólabdát, hóembert készíteni.

– Siessünk! Állítsuk ide a templom elé az ifjú párt, hogy mire a násznép jön, már itt találja!

A fiúknak tetszett az eszme s kacagva fogtak hozzá a hóemberkészítéshez. Hamarosan ott is állott a templom bejáratához közel a kacagtató kinézésű hóember-pár. A vőlegényre ócska kabátot adtak, s fejére ütött-kopott, ócska cilindert. A menyasszony kezébe egy kidobott, rossz seprő képében bájos „virágcsokrot”, – fejére hógombóc koszorút és fátyolt egy-két zsebkendőből.

– Pompás! – tapsoltak, kipirulva a munkától.

– Most bujjunk el és lessük a hatást! – ajánlotta Matyi.

Úgy is tettek. Hogy azonban a dologból nem lett nagyobb botrány, azt csak annak köszönhették, hogy a sekrestyés, meg a tanító úr sokkal korábban érkeztek a templomba, mint a többiek.

Amint meglátták a templom előtt a két furcsa figurát, a sekrestyés szívből elkacagta magát – a tanító úr pedig összeráncolta a homlokát. És azonnal észrevette, hogy a fal mögül egy kíváncsi gyerekarc leleskedik. Rögtön tisztában volt mindennel.

– Azonnal idejőjjetek mindnyájan! – kiáltotta. A fiúk félve kullogtak elő. Egyenesen Matyihoz fordult:

– Ugye, te voltál megint a kezdeményező?

Matyi szégyenkezve hajtotta le a fejét és halkan vallotta be, hogy: igen.

– Ilyen tiszteletlenség az Úr háza iránt! De meg kicsúfolni azokat a derék, jó embereket! Nem szégyenlitek magatokat?! Rögtön takarítsátok el innen a műveteket; két perc múlva nyomát se lássam!

Mit volt mit tenni, a fiúk engedelmeskedtek. Szótlanul szétverték a hóvőlegényt és hómennyasszonyt és megszégyenülve kullogtak haza.

De a dolognak nem lett ezzel vége. Csínyjük nem maradt titokban. A sekrestyés jókedvű, bőbeszédű ember volt, s másnap a fél város tudta már, hogy mi történt. Bizony, Matyi másnap egy cseppet se bánta volna, ha némi fejfájás, fogfájás címén otthon maradhatott volna. De oly egészséges volt, mint a makk, – így hát szembe kellett néznie az elkövetkezendőkkel. A tanító úr komoly, szigorú arca nem sok jóval biztatott. Végignézett rajtuk:

– Tudjátok, hogy nem szoktam nádpálcát használni. De jegyezzétek meg jól magatoknak, hogyha még egyszer ilyesmi történnék – úgy kikaptok, hogy felnőtt korotokban is megemlegetitek!

– Altorjay, te pedig szedd össze a könyveidet és ülj oda hátra, az utolsó padba. Aki a rosszaságban vezet, annak ott a helye, még ha csupa egyes van is a bizonyítványában.

Matyi szívesebben elviselte volna a verést, mint ezt a megszégyenítő büntetést.

De a helyett, hogy bocsánatkérésre gondolt volna, – felágaskodott benne a dac és a gög.

– Minek annak tanulni, – gondolta magában – aki úgyis az utolsó helyen ül? Azért se tanulok! Csak hadd bosszankodjék a tanító úr! – Hogy ezzel nem tanítójának okoz kárt,

hanem sajátmagának, – azt nem gondolta meg. Aki dacos, aki kevély, az be szokta hunyni szemét az igazság előtt!

És állta elhatározását. A könyvébe bele se nézett otthon, számtanpéldáit nem dolgozta ki, az írásbeli feladatokat csak éppen hogy összecsapta. Ha pedig a tanító úr felszólította, – olyan félvállról felelgetett egyet-mást, mintha egyenesen kegy lenne részéről, hogy megszólal. Így folyt ez már két hete. Nem sok öröme és békéje volt ez idő alatt a dacos fiúnak.

A legfurcsább volt a dologban: hogy a tanító urat nem sikerült felbosszantania. Nem szólt az semmit, – szemrehányást sem tett. Mintha észre se venné Matyi viselkedését.

S ez egyre jobban nyugtalanította a fiút. De annál nagyobb volt Matyi csodálkozása, mikor egyik szabad szerda délután a tanító úr hozzájuk jött. Édesanyja nem volt otthon; ő nyitotta ki az ajtót, – s ijedtében még köszönni is elfelejtett.

– Istenem, mi lesz most! – dobbant meg a szíve. – Talán jó is, hogy anyus a városba ment ...

– Egyedül vagy, fiam? – kérdezte jóságosan. – No, nem baj; hiszen voltaképp veled akarok én beszélni.

Aztán leült Matyival szemben és nagyon szomorúan nézett rá.

– Mondd csak, fiam: meddig akarsz még a lejtőn lefelé gurulni?

Matyi szemlesütve ült előtte. Rettenetesen szégyellte magát. A torkát erősen szorongatta valami, de szólni nem tudott,

– Látod, fiacskám, eljöttem hozzád, hogy visszafordítsalak a helyes útra. Tudom, hogy árva gyermek vagy. A jó Isten elvette mellőled erőskezű, jóságos édesapádat – akit ismertem és becsültem, ő érte voltam türelemmel hozzád. Ha élne, már régen hozzásegített volna ahhoz, hogy a dacoskodás útjáról visszafordulj. Hát én most ő helyette mondom: Szedd össze magad! Ne az ostoba kevélységre hallgass, mert bevered a fejed haszon nélkül. Tedd, amit a jó szíved parancsol! S amit meghalt édesapád elvár tőled.

Matyi nem bírta tovább. Leborult az asztalra és keservesen sírt. Az öreg jóságos hangja meghatotta. Megtörte benne a dacot.

– Jól van, csak sírj fiam – és ne szégyellj a bűnbánat könnyeit. Azok tisztító, nemesítő könnyek! – s megsimogatta Matyi fejét.

– Rád bízom fiam, hogy kitaláld, mi lesz a tennivalód. – Megmondja azt a becsületes szíved, mert hogy az nem romlott, – azt tudom!

És az öreg úr csendes léptekkel távozott.

A fiú dacos szívét egészen meglágyította ez a nem várt és meg nem érdemelt jóság.

Legjobban esett neki tanítójának az a kijelentése, hogy nem tartja romlottnak. Ez adott neki legtöbb erőt ahhoz, hogy fölvegye az önmaga elleni harcot.

– Nem, ő nem romlott – és nem is akar az lenni! Jóvá tesz mindent – és megváltozik egészen! Ne nézzen rá édesapja szomorúsággal onnan felülről ... – Ezen az estén nagyon-nagyon sokáig nem tudott elaludni. Alaposan meghányta-vetette, hogy mi a tennivalója.

Mikor a tanító úr másnap reggel letekintett a kórusról, meglepődéssel vette észre, hogy az ő Matyija kipirult arccal éppen a gyóntatószékből lép ki.

– Derék gyerek – állapította meg magában. – Ez tudja, hol kell a komoly javulást kezdeni!

S a gyerek a szentmise alatt áhítattal meg is áldozott.

Mire a tanító úr belépett az osztályba, már ott ült a helyén, az utolsó padban. Elvégezték a tanítás előtti imádságot s a gyermekek leültek. Matyi ekkor kilépett a padból, előre jött az első padsor elé, s megállott tanítója előtt.

– Tanító úr kérem, – mondta bátor, bár a nagy felindulástól kissé remegő hangon – bocsánatot kérek azért, hogy a fiúkat rosszra tanítottam. És hogy a helyett, hogy bocsánatot kértem volna, dacoskodtam. Komolyan ígérem, hogy megváltozom egészen!

A tanító úr pár pillanatig szótlánul, meghatottan nézett rá. Aztán hozzálépett és kezét nyújtotta:

– Ez derék dolog volt, fiam. Sőt több: férfias dolog! Megérdemled, hogy kezet szorítsak veled. Mert legnagyobb győző a világon az, aki önmagát győzi le!

– Most eredj vissza szépen arra a helyre, mely eddig, mint legjobb tanulót, megilletett. Bízom szavadban s hiszem, hogy nemcsak a legelső tanulóm, de a legjobb növendékem is leszel.

A fiúk némán, meghatottan figyelték a főlemelő jelenetet. Érezték valamennyien, hogy mégis csak szebb ez, mint a csínytevés ... S bámulták Matyi bátorságát ... S elismerték: Matyi ebben is különb náluk.

A tanító úr leült az asztalhoz. Gondolkozva nézett maga elé ... Aztán így szólt az egész osztályhoz:

– Volt nekem egy drága jó tanárom; hálával gondolok rá most is, – áldja meg a jó Isten a haló porában! Ő mondta nekünk egyszer ezt:

– Fiúk! Hibát elkövetni: emberi dolog; de hibát beismerni és jóvátenni: angyali dolog! Azt hiszem, mindnyájan érzitek most, mily igazat mondott.

6. rész

Matyit e naptól fogva mintha kicserélték volna. Magaviselete ellen keresve se lehetett volna kifogást találni. – S úgy figyelt, hogy leckéjét jóformán már az iskolában megtanulta. Így aztán volt szabad ideje bőven otthon. De – bár az iskolában jó pajtásuk maradt, – lehetőleg kerülte a fiúk társaságát, nehogy véletlenül belekeveredjék valami haszontalanságba. Inkább édesanyjának igyekezett segítségére lenni. Most jobban meglátta, hogy édesanyja mennyit fárad és küszködik s ez arra sarkallta, hogy valamiképp ő is segítsen anyjának. Bár valami keresetre tehetne szert! Milyen boldogan adná minden fillérért édesanyjának! –gondolta sokszor.

Még jobban foglalkoztatta ez a gondolat az iskolai év vége felé, mikor Bence is ilyen terveken tündődött.

Matyi egyszer örömmel érkezett haza:

– Anyus! Anyus! A Vince-féle papírárugyár kapujára ki van írva, hogy: „Dobozragasztó munkások felvételnek.” Hátha felvénének engem? Hiszen ragasztani tudok ... S így pénzt kereshetnék a vakációban!

Anyja mosolyogva cirógatta meg. – Kicsi vagy még hozzá, Matyikám, s nem elég ügyes a kezed. Várj, míg nagyobbra nősz!

– De úgy szeretnék pénzt keresni neked ... Meglásd, ha nagy leszek, még házat is szerzek számodra! ...

Anyja magához ölelte, s fájó, de tréfás mosolygással monda:

– Hej, de jó is lesz majd a magunkéban lakni, kisfiam! Akkor ismét tartunk tehenet, majorságot – rózsza nyílik a kiskertünkben – úgy, mint régen ...

Most megszólalt Bence is.

– Tízéves fiú persze hogy nem kell gyári munkásnak; még dobozragasztásra sem. De mit szólnál hozzá, anyus, ha én jelentkeznék? Engedd meg, kérlek! Valamit mégis csak keresnek a nyár folyamán!

És a gimnázium jeles diákja beállott vakációra a dobozgyárba: kenyeret keresni. Matyi irigyelte. Ő is túl volt a vizsgán – s ha segített is édesanyjának a ház körül: eljárt a boltba, elintézte apró megbízásait – mégis csak szomorkodott, mert pénzt szeretett volna szerezni! Néha körüljárt a városban is és végignézett minden kirakatot, nincs-e egyikben véletlenül

kiírva az, hogy kifutót keresnek. Szívesen csatangolt a környéken is. Különösen a falu irányába sétált szívesen, – hiszen oda annyi kedves emlék fűzte.

A falutól jó kőhajításnyira szép, magányos ház állott. Matyi jól ismerte, – tudta azt is, hogy az öreg Galambos néni lakik benne egészen egyedül. Egyszer, amint a ház előtt haladt, megpillantotta az öreg nénit. Ott kötögetett a lugasban. Matyi tisztességtudóan megemelte a kalapját s tovább akart menni. A néni azonban utána szólt:

– Ejnye, nem az Altorjayék Matyija vagy te? Gyere csak, fiacskám, hadd lássalak! De megnőttél!

Matyi belépett a kertbe.

– Ül csak le, fiacskám, aztán hadd hallom, hogy van édesanyád?

És Matyi szépen elmondta, hogy anyja bizony nehezen küszködik, – de most van egy kis könnyebbsége, mert Bence munkát kapott szünidőre a dobozgyárban. S régi igazság, hogy: kinek mi a szívében, az az ajkán – kitalálta kis szívének nagy bánatát is: hogy ő is úgy szeretne keresni egy kis pénzt a vakációban, – dehát tízéves fiút senki se fogad fel ...

Amint beszélgettek, Matyi szeme megakadt Galambos néni kötésén. S ettől hirtelen jó gondolata támadt:

– Galambos néni, hátha kötéssel kereshetnék pénzt? – Megtanítana-e kötni?

– Szívesen, édes fiam, szívesen – nevetett Galambos néni. – Adok pamutot is hozzá. Még úgysem volt ilyen tanítványom a kötésre.

Matyi otthon nem szólt tervéről, hanem szívében édes reménységgel járogatott Galambos nénihez kötőórára. S nagy buzgalommal rakosgatta ügyetlen ujjait a kötőtűkre. Még izzadt is belé! De, ha pénzt hoz, megéri a fáradságot – gondolta. De hamarosan abba kellett hagynia a tanulást. Olyan akadály támadt, amit egy önérzetes fiú el nem viselhet: Megtudták a lányok, hogy Matyi kötni tanul. Nosza, igyekeztek most visszaadni az iskolai bosszantásokat!

– Jó napot, Matyi kisasszony! – csúfolódva így szólították meg.

– Matyi kisasszony, mennyit nőtt ma a harisnyája?

Ki nem fogytak a csúfolódásból a lányok. Szegény Matyi csak most eszmélt rá, hogy mire vállalkozott. Fájt a szíve, hogy a lányok csúfolódása miatt nem sikerül így pénzt szereznie.

Mit is tegyen? Mihez is fogjon most? Galambos néninek elmondta szíve bánatát. A jó asszony igen megszerette és megsajnálta a fiúcskát és segített rajta egy jó gondolattal:

– Te, Matyi! – szólott – tudnék neked ajánlani fiúnak való munkát. Éppen tegnap hallottam, hogy Péter gazda pásztorgyereket keres. Ez a Nagy Péter, aki itt lakik a falu legszélső házában; nem ismered?

– De ... volt egy kedves kis Bodri kutyája ...

– Az! Az! A Bodri megvan most is. – Hát eredj el oda, – nézd, idelátszik a ház – próbálj meg ajánlkozni. Hátha felfogad.

A juhokra vigyázni csak tudsz!

Matyi nagyot ugrott örömeiben, aztán hirtelen, – meg sem gondolva, hogy mit tesz, – Galambos néni nyakába ugrott és megsókolta.

Ám rögtön hátralépett, – nagyon ijedten. Most jutott eszébe, hogy hát ez bizony nem anyus! ...

– Sose ijedj meg, Matyikám; nem történt semmi baj – vigasztalta az öreg néni mosolyogva. – ... Látod, nekem úgy sincs senkim a világon, aki örömeiben a nyakamba ugrana ...

– No nesze, tömd a bendőcskédba ezt a pár pogácsát, – aztán eredj Isten nevében szerencsét próbálni.

Nem kellett Matyinak kétszer mondani! Juhásznak lenni, – hisz ez pompás dolog! Ott ül majd a zöld gyepen, körülötte legelésznek a báránycák, s ő vígan füttyürészik! Ez nem munka lesz, de igazi vakációzás, – a mellett keres is!

Be is állított bátran a Nagy Péter uram udvarába.

- Nini, hiszen ez Altorjay gyerek! – fogadta a gazda jószívvel. – Mi jót hozol, Matyika?
- Pásztorgyerek szeretnék lenni, – ha megfogadna – felelte a fiú bátran.
- Ejha! Hát még mit nem? Egy ilyen kisfiút?

A gyerek kihúzta magát.

- Már nem vagyok kicsi!

Péter gazda elmosolyodott.

– Hát igaz, igaz, megnőttél jócskán, amióta nem láttalak. De hát nem tudsz te a juhokkal bánni!

- Próbáljuk meg! – felelte Matyi, bár kissé bizonytalanul.

- Jó, hát gyere! – és Péter gazda elvezette az istállóba.

- No lássuk, mit tudsz! Vedd ezt a darab sóskenyeret, aztán csettints a nyelveddel.

Matyi szótfogadott. A juhok közül egyik is, másik is fölkapta a fejét, megmozgatta a fülét – odafigyelt.

- Folytasd csak! – biztatta a gazda.

Matyi vígan csettintgetett tovább. S íme: egyik öreg juh – még kissé bizalmatlanul ugyan, – de közeledni kezdett hozzá. Aztán óvatosan körülszaglálta, – s végre elvette kezéből a kenyeret.

- No, úgy látszik, hamar megbarátkozik veled – jegyezte meg Péter gazda elégedetten.

Hát most csettintgess újra, és indulj el lassan; lássuk: mennek-e utánad?

Matyi szótfogadott, s lehetőleg kihúzva magát, méltóságteljesen lépegetett az udvaron, akárcsak egy hadvezér.

Az öreg anyajuh elindult utána – és a többi mind, mind követte.

Matyi boldogan pislantgatott hátra, – s büszkén járt körül az udvaron nagy kíséretével.

– Egészen jól megy – monda Péter gazda elismerően. – Ha az öreggel jó barátságban maradsz, nem lesz semmi baj. Így hát, – ha édesanyád beleegyezik, megfogadlak a nyárra pásztorgyerekek.

Matyival madarat lehetett volna fogatni.

- Ugye, a Bodri is velem lesz?

- No! Azt nem tudom. Nem fogadna neked szót. De talán el se menne veled a legelőre.

- Hátha emlékszik még rám!

– Hát próbáld meg, ha nem félsz tőle. Eredj oda hozzá, – s ha barátságosan fogad, oldd el a kötelét.

Bodri örvendezve ugrált a fiú felé.

– Most vedd ezt az ásót, és vess vele egy kis földet a jobb oldaladra. De ne szólj egy szót se. Hadd lássuk, engedelmeskedik-e neked?

Matyi követte az utasítást. S Bodri megértette, mit kell tennie: jobb felé szaladt és terelni kezdte a juhokat.

– Nagyon jól van! Letetted a vizsgát. Így hát holnap be is állhatsz a munkába. De itt kell ám lenned hajnalban!

– Eljövök én akármilyen korán! Csak ... csak azt az egyet kérem, hogy vasárnap később hajthassam ki a nyáját.

- Miért? Lustálkodni akarsz vasárnap?

– Nem, Péter bátyám – felelte Matyi határozottan. – Szentmisére szeretnék menni, mert az Isten parancsa.

Az öreg gazda megveregette a vállát.

– Ez már beszéd. Örülök, hogy ilyen kötelességtudó vagy. Most már igazán szívesen megfogadlak! Tehát áll az alku?

- Ha édesanyám beleegyezik, akkor áll!

És Matyi futva-futott haza a jó hírrel. – Másnap hajnalban Matyi büszkén vezette a nyáját a domboldalra. Anyja nem rontotta el a kedvét; fájt ugyan neki, hogy fia pásztorgyerek, – de

hát kis keresetére bizony szükség volt. Megvigasztalta az a gondolat, hogy Matyi számára egészséges lesz, ha az egész nyarat kint tölti a jó levegőn.

Matyi boldog volt. Nem is olyan utolsó valami ám, kinn üldögelni a zöld gyepen egy-egy árnyat adó bokor tövében, míg a nyáj ott legelész békésen az ember körül. A hűséges Bodri úgyis mindig éberren vigyáz; vakkant, ha valami szokatlant vesz észre, vagy ha idegen közeledik.

Ni, most is figyel. Arra néz, ahol az ösvény fehér szalagja eltűnik az erdő fái között. Úgy látszik, arról jön valaki. És Matyi örvendezve ismeri meg a régen látott, jó plébános urat.

– Dicsértessék az Úr Jézus Krisztus! – köszönt vidáman.

– Mindörökké! – fogadta a sétájáról hazatérő öreg úr derűsen. Úgy látszik, ő is örült a találkozásnak.

– De megnőttél, Hüvelyk Matyi, mióta nem láttalak! Hát aztán mit keresel erre? Mi újság nálatok? Hogy van édesanyád?

Matyi egyszerre úgyse felelhetett valamennyi kérdésre, ezért így szól a kedves, régi jó ismerősnek:

– Tessék helyet parancsolni itt nálam ... ez a fatörzs a legkényelmesebb ...

A plébános úr elfogadta a meghívást, és nevetve ült le.

– Ejha! Itt nálad? ... Ez talán az Altorjay Mátyás úr fogadószobája? ...

– Olyanformán ... nevetett a fiúcska.

– Hogy, hogy?

– Hát úgy, hogy most mindennap ezen a vidéken tanyázom; beszegődtem Nagy Péter uramhoz juhászgyereknek.

A plébános úr nagyot nézett:

– Aztán miért tetted ezt, Matyi?

Matyi letelepedett lábához, csak úgy, mint valamikor kisfiú korában, amikor még a malomban laktak, – s egészen bizalmasan elmondta, hogy bizony nagy szegénységben vannak, s keresetével édesanyja sorsán akar könnyíteni.

Az öreg úr jóságosan simogatta meg a gyermek fejét.

– Helyes, helyes. Semmiféle munka nem szégyen, – s Istennek tetsző életet mindenütt lehet élni, még itt a legelőn is. Sőt, a pásztornak van csak igazán ideje és alkalma elgyönyörködni Isten műveinek fölségében, szépségében s elgondolkozni az ő nagyságán és hatalmán! ... Éppen a napokban olvastam el ismét Szent Paszkál életét ... Tudod-e, hogy őt úgy hívták, akik ismerték, hogy „a szent pásztor”? Várj csak ... éppen a nálam levő kötetben van az élete ... A sétára mindig hozok magammal olvasnivalót ... Útközben megpihenek egy-egy szép helyen, és olvasgatok.

E közben előkerült a felöltő zsebéből a „Szentek élete”.

– Nézd csak, milyen szép és fölemelő dolgok vannak itt róla:

„Szent Paszkál juhászbojtárnak szegődött egy jószívű gazdához ...”

– Akárcsak én – kottyant bele Matyi.

– Úgy van. Hallgasd csak tovább:

„De itt is főgondja Isten dicsérése maradt. Jámbor gazdája engedelmeiből minden reggel misehallgatással kezdte napját ...”

– Engem is elenged Péter bácsi minden vasárnap a szentmisére!

A plébános úr jóságosan bölintott, és folytatta az olvasást: „Társai sokszor térdre borulva, vagy örömtől sugárzó orcával az égre nézve találták őt a rét közepén. Egy nap a hegyoldalban legeltetett, odahallotta a távoli faluból az Úrfelmutatás harangját. Nyomban térdre ereszkedett, s mély imádással gondolt a szentségi Úr Jézusra. S ekkor csoda történt: egy angyal jelent meg neki, kezében a szent Ostyával, melyet imádásra tartott eléje. – Paszkál szeretett volna könyvből is imádkozni és az Úr Jézusról és szentekről olvasni, – de nem járt

iskolába, nem ismerte a betűt. De nagyon akart tudni és eredeti módon meg is tanult. Így lassanként megtanulta az egész ábécét, és idővel már ő lett mestere társainak.”

Matyi nagy figyelemmel hallgatta a felolvasást, elgondolkozva szólalt meg:

– Nem kaphatnám kölcsön ezt a könyvet? ... Úgy szeretném az egészet elolvasni ...

– Odaadom szívesen, fiacskám, sokat tanulhatsz Szent Paszkáltól és a többi szentektől.

Szívesen adok más könyvet is; hiszen igazán ráérsz olvasni itt a juhockáid között, mikor ilyen békességesen legelésznek. Szereted a könyveket most is?

– Ó, nagyon!

– Emlékszel-e arra, hogy mikor kiskorodban Isten oly csodálatosan megmentette az életedet, – s betegen feküdtél, mindig csak indián történeteket akartál olvasni?

– Emlékszem! Szegény Bence, nem győzte hordani a könyveket!

– Nos hát, most Isten hőseinek történetét fogod olvasni. Az ő életük különb ám az indián hősökénél!

A plébános úr felállt:

– Pompásan kipihentem magam nálad. Hát Isten veled, fiacskám. Majd valamelyik alkonyatkor visszahozod a könyvet, kapsz másikat. A viszontlátásra, Matyi fiam!

Matyi hosszan nézett a távozó után. Elgondolkozott. Felelevenedtek emlékei, melyek a malomhoz fűződtek. Csakugyan ... mily veszedelemben is forgott ő akkor, amikor engedetlensége folytán a vízbe pottyant! ... S a plébános úr akkor ezt mondta: Isten azért óvta meg az életét, mert tervei vannak vele. Most döbönt rá először arra, hogy ennek a kijelentésnek milyen súlya van. Vajon valóban úgy van, ahogy a plébános úr mondta? S mit akar akkor tőle a jó Isten?

Feleletet a lelkében felvetődött kérdésre nem talált. De arra ráésmélt, hogy mi a legbölcsebb tennivaló. Azt tette, amit az imént a „szent pásztor”-ról hallott: alázattal leborult ott a réten, felnézett a magasságos égre és így fohászzkodott:

– Istenem, én kész vagyok megtenni, amit kívánsz tőlem. – Csak mondd meg akaratodat!

Ezt várta a jó Isten. Matyi lelkének készségét. Most már majd megfogja a kezét, és vezeti lassan arra a nehéz, de gyönyörűséges útra, melyet neki szánt ...

7. rész

Matyi nagyon megszerette a pásztoréletet. Szerette a gondjaira bízott állatokat is. Egyenkint ismerte valamennyit. Sőt úgy találta, hogy a juhok nem is olyan buták, mint amilyeneknek látszanak. Legjobban szerette azért a Bodrit. Ez persze már igazi pajtás, pompás játszótárs volt. No és mennyi élvezetet szereztek neki a plébános úrtól kapott könyvek! Gyakran elővette őket a tarisznyája legmélyéről, – ott őrizte féltve, nehogy valami bajuk történjék. Lelke nemcsak elmerült az olvasás gyönyörűségében, de egyúttal kimondhatatlanul gazdagodott is.

Meg is erősödött, edződött a friss levegőn. Eső, szél, napsütés nem ártott neki. Jókedvvel fogadott mindent, ami érte ...

Egy tikkasztó délután azt vette észre, hogy állatai feltűnően nyugtalanul viselkednek. Vihar van talán készülében?

Semmi jel nem mutatta. Az ég tiszta, felhőtlen volt. S mégis azt látta, hogy a juhok fölthagytak a legeléssel és mind jobban összebújtak.

– Hazahajtsam őket vajon? – tűnődött Matyi. – De hiszen az ég még egészen derült; kinevetnek otthon!

S ekkor hirtelen hatalmas szélroham érkezett és keletről is, nyugatról is óriási fekete felhőket vert össze. A juhok oly nyugtalanokká váltak, hogy a szélviharban alig tudta Bodri segítségével valamelyest összeterelni őket. S csak ügyel-bajjal siethetett hazafelé a nyájjal.

Éppen elhagyta a Galambos néni házát, mikor az öreg nénivel találkozott. Úgy látszik, a faluban járt és haza akart érní a vihar kitörése előtt. Odakiáltott Matyinak:

– Siess fiam, mert irtózasos ítéletidő közeledik!

Matyi sietett is, – de pár pillanat múlva hatalmas villám cikázott végig az égen s vele egyidőben olyan fülsiketítő reccsenést hallott, hogy szinte elkábult. Mire magához tért, már csapkodott az eső. – De a zajon keresztül is áthallotta Galambos néni rettenetes jajgatását. Gondolkodás nélkül visszafordult és rohant a hang felé. Mi történhetett?

A villám éppen abban a pillanatban csapott a kert bejáratánál álló szilfába, mikor az öreg néni be akart lépni a kapun. S a hatalmas fát lehasította – s az rázuhant a szerencsétlen asszonyra, aki ott jajgatott alatta, félig összezúzva. Matyi összeszedte minden erejét, felemelni nem bírta ugyan a nagy terhet, de sikerült valamelyest félrehúznia, hogy ne feküdjék teljes súlyával a szerencsétlenen.

– Hazaszaladok és segítséget hozok, Galambos néni; – én nem bírom bevinni a házba! – hajolt a jajgató fölé.

– Jó – nyögte a szerencsétlen.

Matyi már indult volna, de az öreg néni még egyszer megszólalt:

– Hívd el a plébános urat is!

Matyi futott haza. – Messziről látta, hogy juhái már otthon vannak. Ijedtükben hazaszaladtak nála nélkül is. Péter bácsi már éppen zárja utánuk az akol ajtaját.

– Siessenek, siessenek! – kiáltotta Matyi, amint lihegve beért az udvarra. – Galambos nénit leütötte a villám. Én nem bírom bevinni a házba! És azt mondta, hogy menjek hamar a plébános úrért ...

– Hát csak siess, fiam – felelte Péter bácsi. – Gyere hamar, anyjuk, – szól be a konyhába – segítségre van szükség ...

Matyi rohant egyenesen a plébániára.

– Jól van, viszem azonnal a Szentséget – mondta a plébános úr, amint meghallotta, hogy mi történt. – Te meg keresd meg hamar a doktor urat!

Az orvos szerencsére otthon volt. Apósával meg a jegyzővel kártyázott a széltől, esőtől védett tornácon. Azonnal indult ő is a szerencsétlen segítségére, mihelyt Matyi híradását vette. Felállt a jegyző is. – Veled megyek, – monda – hadd lássam, mi történt.

Nagy Péter a feleségével óvatosan bevitte a házba Galambosnéét és az ágyra fektette, össze volt zúzva egészen, – de eszméletét nem veszítette el. Világos öntudattal fogadta a plébános urat, – elvégezte utolsó gyónását és elkészült a nagy útra. A betegek kenete mintha kissé enyhítette volna testi kínjait is.

– Mindjárt itt lesz az orvos – bízatta a plébános. – Matyit elküldtem érte.

Mikor az orvossal együtt a jegyző is belépett a szobába, az öreg asszony szenvedő arcán az öröm sugara villant át.

– Az Isten küldte a jegyző urat! –suttogta. – Végrendelkezni akarok ... Plébános úr, Péter gazda, maradjanak mind itt...

Körülállották az ágyat. A haldokló pedig halkán, de határozottan és érthetően adta elő utolsó akaratát:

– Takarékpénztári könyvem ott van a szekrényben. Ami pénz temetésem után megmarad, legyen a falu szegényeie. A plébános úrra bízom ...

– A házamat, kertemet pedig mindenestől Altörjay Matyira hagyom. Hálából ... Nélküle ott pusztultam volna az úton gyónás nélkül ...

Kis szünetet tartott, aztán így folytatta:

– Meg azért, hogy jóvátegyem egy bűnömet. Én rágalmaztam meg az apját a nagy árvíz idején ... Én mondtam, hogy az ő kötelességmulasztása miatt szenvedett annyi kárt az uradalom ... Egy kis kárpótlás lesz a családnak ...

– Legyen nyugodt, Galambos néni; mindent kívánsága szerint intézünk el – mondta a jegyző meghatottan.

Galambos nénit eltemették szépen. – Mikor aztán Altorjayné kezéhez kapta a hivatalos írást, mely szerint a megboldogult szép háza, kertje, immár kiskorú Altorjay Máttyás tulajdona, a fiú így szólt:

– Látod, anyus, megszereztem a házat, amit ígértem. Azaz, dehogy is szereztem; megkaptam a jó Istentől ... ő küldte! És én neked adom. Hadd legyen kényelmes otthonod mindig, mindig, – akkor is, ha én már nagy leszek, és messze leszek tőled! ...

– No-no, csak ne ajándékozzad olyan könnyedén a vagyonedat! – felelte anyja tréfásan, – de magában eltűnődött ezen a szokatlanul komoly beszéden. Vajon milyen gondolatokat forgat fejében ez a fiú?

8. rész

Matyinak ott kinn a legelőn, a pásztorélet magánosságában csakugyan gyakran jártak komoly gondolatok a fejében, – különösen azóta, mióta egyszer hosszasan elbeszélgetett a plébános úrral.

– Isten hozott, Matyi pajtás! – fogadta barátságosan, mikor egyszer a fiúcska a kölcsönkapott könyvet vitte vissza. – Foglalj most te helyet az én fogadószobámban!

– A múltkor láttalak ám messziről, amint alkonyatkor jöttél hazafelé a nyájaddal, s mondhatom, hogy nagyon tetszettél nekem! Elöl lépkedtél, mint egy hadvezér ... a juhok meg hűségesen jöttek utánad ... Tudod, mi jutott ekkor eszembe? Egy furcsa gyerekmondásod. Mikor Robinzont olvastad, kijelentetted, hogy majd te is elutazol messzire, aztán lesz sok Pénteked, s ezek mind „mennek majd utánad”. No látod, el se kellett utaznod messzire; milyen szépen „mennek utánad” a bárányaid ...

– Ó igen, nekem is eszembe jutott ez a dolog mostanában! – válaszolta Matyi. – De eszembe jutott az is, hogy Plébános úr akkor azt mondta: „szép lesz, ha elmegyek nagykoromban a vadak közé, mint a misszionáriusok ...” Mostanában egyre az jár az eszemben: vajon ne legyen-e majd csakugyan misszionárius?

– Ha a jó Istennek tervei vannak velem, – folytatta egészen bizalmasan, – mit tetszik gondolni, nem ezt akarja én tőlem?

Az öreg plébános jóságosan simogatta meg a gyermek fejét.

– Ezt én nem tudhatom, fiacskám. Az a fő, hogy légy mindig kész az ő szent akaratának teljesítésére. Ha lelked készségeles lesz, akkor majd annakidején, – amikor döntened kell arról, hogy milyen pályára lépj, – egészen biztosan meg fogod érezni, hogy valóban ezt kívánja-e tőled a jó Isten, hogy ez-e a hivatásod. Addig csak légy nagyon derék, jó fiú, és teljesítsd mindig nagyon pontosan a kötelességeidet. Hagyatkozz a jó Istenre; ő majd bölcsen elintézi sorsodat!

Matyi gondolkozva hallgatta. Aztán megszólalt:

– Szabad volna még valamit kérdezni?

– Hogyne, fiacskám. Csak ki avval, ami a szíveden fekszik!

– Ha én misszionárius lennék, mi lenne akkor anyussal, ha majd megöregszik és dolgozni nem tud? Azt tanultuk a hittanban, hogy a gyermekeknek kötelességük öreg szüleikről gondoskodni.

– Ez igaz, gyermekem. De látod, ha Isten valóban azt óhajtja, hogy az ő szolgájává légy, akkor gondoskodik arról is, hogy ez a kötelesség ne álljon utadban. Hiszen ketten vagytok testvérek, s azt hiszem, Bence is szerető szívé, jó fiú, akinek annál nagyobb lesz az öröme, minél hamarabb támogathatja özvegy édesanyját.

– Az igaz! – örvendett Matyi – erre nem gondoltam. S Bencének meg is ígérte a dobozgyári igazgató úr, hogy érettségi után állást ad neki.

– No látod, hogy gondoskodik az Úr. – S a te házában majd szépen ellakik édesanyád öregségében, – ha csakugyan úgy fordulna a sor, hogy téged munkásának hív meg a jó Isten. – Ha csakugyan a „vadakat” vezeted majd úgy, mint most a bárányaidat! – tette hozzá mosolyogva.

9. rész

Ezen a nyáron az öreg Galambos néni szerencsétlenségén kívül még egy olyan dolog történt, ami felizgatta, megbolygatta az egész községet. Márton gazdának, a falu legvagyonosabb emberének egyetlen kis leánya, a hároméves Veronka, egy szép napon – eltűnt. Édesanyja megfőzte az ebédet és sietve indult ki a szolgálóval a mezőre, hogy férje, meg a munkások déli harangszóra megkapják az ételt. Így történt ez mindig, – s míg ő odajárt, az öreg nagyanyó vigyázott a gyermekre. Nagyanyót azonban a nagy hőségben elnyomta az álom, – és hogy azalatt mi történt, azt nem tudta megmondani. Csak arra emlékezett, hogy a leányka egyre anyja után akart menni, de később megnyugodva játszadozott az udvaron.

Elképzelhető az édesanya réműlete, – de valamennyiüké. Bejárták a kertet, istállót, gazdasági épületeket, keresték a gyermeket a pincében és padláson: nem lelték sehol.

Hátha a szomszédokhoz topogott el valamerre, – gondolta az édesanya, és reménykedve lépett be a környéken minden házba, – de hiába! Senki se tudott róla, senki se látta. Istenem! – nyilallt ekkor a szegény asszony szívébe a gondolat, – csak nem a folyó felé ment?! Úgy megrémült e gondolattól, hogy kifutott a mezőn dolgozó férjéhez. Az azonnal otthagya munkásait, besietett a faluba – és a kisbíró már egy félóra múlva kidobolta minden utcasarkon:

„Adatik tudtára mindenkinek, hogy Timár Márton leánykája ma délben eltűnt. A gyermek hároméves; szöke; kék ruha van rajta. Neve Veronka. Aki megtalálja, szíveskedjék azonnal elvinni a Fő utca 53. számú házba. Nagy jutalomban részesül.”

Hiába való volt. A gyermekről senki se tudott, – csak a hajszalagját hozta be egy libapásztor leányka arról a kocsútról, mely a folyóval egy irányban haladt.

Ó, milyen szomorúság ütött tanyát a gazdag Timárék házában! A szülők immár bizonyosra vették a legrosszabbat: hogy a gyermek a folyóba fulladt. Márton gazda el is indult csákyásokat keresni, hogy végigkutassák a medret, s szegénykének legalább a holttestét találják meg.

*

Matyi nem is sejtette, hogy milyen riadalom, bánat, aggodalom van odalenn a faluban. Ő békecségesen üldögélt a fa árnyékában. Nézegette a legelésző nyáját. Az öreg kos újra és újra hozzá dörgölődött – sóskenyeret remélve. Ekkor Matyinak pompás tréfa jutott eszébe: hogy megpróbál lovagolni rajta. A hatalmas, jóindulatú állat nyugodtan tűrte, hogy felüljön rá, – sőt Matyi azt az érdekes felfedezést is tette, hogy minden kantár nélkül kormányozni lehet; csak a jobb vagy bal fülét kell huzigálni! Roppant tetszett neki a dolog, – s vígan szórakozott paripáján.

Volt azonban a nyájban egy tüzes, fiatal kos is. – Ennek, úgy látszik, nem tetszett a játék – és a lovasított öreg kos. Leszegte hát fejét, – nekifutott és jól oldalba döfte az öreg kost. Ez dühösen fordult támadója felé, – mire a fiatal futásnak eredt, s az öreg árkon-bokron utána. Szegény Matyi, réműlten kapaszkodott a nyakába. Bodri kötelességszerűen csaholt és rohant

a szökevények után. Mire utolérte őket, Matyi már rég lepottyant lova hátáról és gurult, gurult a domb túlsó oldalán lefelé, a domb alján siető folyó felé. Tagjai már sajogtak a sok ütődéstől, de megállni a rohanásban nem tudott. Közvetlen a folyó meredek partjánál akadt meg egy bokorban, bizony, alaposan összekarcolódva a tüskés ágaktól. Egyideig szédülten feküdt ott. Mikor magához tért s felnézett, látta, hogy a hűséges Bodri már tereli vissza a két kost. Lassan felemelkedett vérző, sajgó lábaira. Most látta csak, hogy milyen veszedelem fenyegette.

– Ismét a vízbefúlástól mentett meg a jó Isten! – s lelkében forró hálát mondott ezért. S elgondolkodott, hogy íme, Isten különösen megvédte ismét, tán azért, mert terveik vannak vele? ...

De hirtelen megszakította elmélyedését az, amit látott: az egyik bokor tövében egy kis világoskék szoknyácskát vett észre. S amint közelebb lépett, álmélkodva látja ám, hogy a szoknyácskában egy szőkehajú kisleányka van és édesen alszik a meredek folyóparton.

– Hogy került ez ide? – álmélkodik Matyi ... – Jaj, ha felébred, és egyet mozdul, a folyóba zuhan! Óvatosan meg kell fognom, mielőtt felébred. De közeledtére ébredezni kezdett a kicsi. S amint kezével megdörzsölte szemét s megmozdult, Matyi rémülten látta, hogy csúszik le a síkos parton a folyó felé. Hirtelen odaugrott s még annyi ideje maradt, hogy elkapja a kis szoknya szélét. S bizony, a súly őt is rántotta volna lefelé, ha hirtelen meg nem kapaszkodik a bokorban. Minden erejét összeszedve, egyik kezével húzta a kislányt, szoknyájánál fogva felfelé. Persze, a kicsi éktelen sírást rendezett az ijedségtől is, meg a nem éppen kényelmes életmentéstől. Szegény Matyinak keservesebb munka volt a megbékítése, mint a megmentése. De a végén sikerült. S beszédbe ereszkedtek:

– Mi a neved?

– Veronka.

– Kinek a kislánya vagy?

– Édesapámé!

– Hogy hívják édesapádat?

– Édesapám!

– Hol laktok?

– Minálunk!

– No, ettől nem leszünk okosabbak – mondta magában Matyi. – Nincs más hátra, magammal viszem ezt a kislányt s majd elintézi sorsát Péter bátyám.

– Gyere Veronka, hajtsuk haza a kis báránykákat! – S a kislány csillogó szemmel, nevetve fogta meg Matyi kezét. Örült a báránykáknak.

– Hazamegyünk édesanyádhoz! – bízta.

– A báránykák is odamennek! – örvendezett a kicsi.

S Matyi szép lassú lépésben terelte haza nyáját, kézen vezetve a talált kislánykát. Később ölébe vette a kicsit, mert már nem bírt mellette tipegni. Így vonult be nyája élén Péter gazda udvarába.

– Megvan a Timárék Veronkája! – itt hozza a Matyi! – kiáltott be a konyhára az öreg gazda. Mind kiszaladtak csodájára. Matyi persze mit se tudott a falu nagy ijedelméről.

– Vidd csak, Matyi fiam, gyorsan haza ezt a kislányt. A Fő utcán laknak Timárék, s már holtnak siratják ezt a kis elveszettet.

A jó hír lába gyorsabb volt a Veronkánál. Alig ért Matyi a gyermekkel a Fő utca elejére, Timárné már futva-futott feléjük, és zokogva ölelte szívére már-már halottnak hitt leánykáját. Matyi nem győzte újra és újra elmesélni, hogyan lelta meg a kislányt.

Timár Márton uram másnap beállított a plébános úrhoz, hogy tanácsot szeretne kérni. A jó lelkipásztor leültette, – még egy pohár borral is megkínálta: „Jó lesz leönteni egy kicsit a tegnapi ijedelmet” – mondotta.

És Márton gazda előadta, hogy mi járásban van. Tegnap kidoboltatta, hogy nagy jutalmat ad annak, aki visszahozza elveszett gyermekét. A plébános úr tudja, hogy a boldogult Altorjay úr Matyi fiának köszönhetik a jó Isten után azt a nagy boldogságot, hogy a leánya megkerült. De hát most hogyan, miképpen csinálja ő ezt a jutalmazást, hogy a fiúcska megkapja, ami megilleti, és azért mégse sértse meg pénzadománnyal a tekintetes asszonyt ...

– Értem, Márton gazda, értem. Hát gondolkozunk csak egy kicsit ... Aztán mennyit szánna a gyerek jutalmazására?

– Hát ... hát ... szívesen áldoznék rá annyit, mint a saját édes gyerekekre! ... Hiszen ő nélküle már egy se volna nekem. Megígértem a jó Istennek! ...

– Akkor könnyen tudok tanácsot adni. Menjen el Altorjayékhoz, s mondja meg, hogy azzal akarja meghálálni, amit Matyi tett, hogy pótolja Matyi számára némiképpen a kereső édesapát. S a fiú tanításának költségeit az édesapa helyett magára vállalja, – amíg a maga lábán meg nem áll.

– Én azt hiszem, Márton gazda, hogy ezzel nemcsak a háláját róhatja le, de Istennek különösen tetsző cselekedetet is végezhet. Úgy látom ugyanis, hogy Matyiban a papi hivatás ébred. Már pedig: papot nevelni Istennek, – fölséges dolog!

*

Márton gazda megfogadta a jó tanácsot. Fölkereste Altorjayét, s elmondta, hogy mi járásban van.

Aztán magához vonta a gyermeket:

– Matyi fiam, – én szívesen kitaníttatlak, akármi akarsz lenni. De ha pappá lennél, – annak örülnék legjobban!

Matyi szeme fölcsillant: Hat nem csodálatos dolog ez?! Szinte szemmel láthatóan intézkedik a jó Isten!

– Köszönöm a jóságát, Márton bácsi – simult a jó emberhez.

Aztán odafordult édesanyjához:

– S mit szólnál hozzá te, anyuskám, ha pappá lennék?

– Szívem mélyéből örülnék, kisfiam.

Nagy kitüntetés az minden édesanya számára, ha a jó Isten meghívja gyermekét az ő szolgálatára!

– És ... és ha misszionárius lenne belőlem?

– Akkor? ... Hát persze, hogy fájna, hogy olyan messzire mégy, s hogy arra is el kellene készülnem, hogy e földön nem látlak viszont; – de mégis ... büszke lennék rád, édes fiam!

*

Matyi most a gimnáziumba jár. Az egész intézet legkiválóbb növendéke. – Vajon mi lesz belőle? Csakugyan elmegy majd misszionáriusnak?

Én azt hiszem, hogy igen.